ومن یتوکل علی الله فهو حسبه

انیس الصبیان

مطبع مصطفائی طبع گردید
در مطبع مصطفائی محمد مصطفی خان ۱۲۸۰

بسم الله الرحمن الرحیم

حمد وافر دبیری را که انشای آفرینش حرفی از قلم قدرت اوست **نظم** لطیف و کرم گستر و کارساز ✣

که دارای خلقست و دانای راز ‌ ‌ ‌ ‌ توان در بلاغت بسحبان رسید ‌ ‌ ‌ ‌ نه در کنه بیچون پاک سبحان رسید

و نعت متکاثر خبیری را که املای دانش و بینش نکته از خامهٔ هدایت اوست **نظم** یتیمی که ناکرده قرآن درست ✣

کتب خانهٔ چند ملت بشست ‌ ‌ ‌ ‌ امام رسل پیشوای سبیل ‌ ‌ ‌ ‌ امین خدا مهبط جبرئیل ✣

صلی الله علیه و آله و اصحابه اجمعین محرر این رساله که مسمّی به **دستور الصبیان** ست خادم طلبه

در خدمت منشیان عالی طبع التماس میدارد که برای افادهٔ تعلیم مبتدیان بعد تحریر رساله اسمای فارسی

و افعال فارسی و قوانین فارسی بتسطیر این اوراق اتفاق افتاد و امید که بر کمال هنر این ناقص گمان نبرده

عیب پوشی را کار فرمایند **نظم** شنیدم که در روز امید و بیم ‌ ‌ ‌ ‌ بدان را به نیکان به بخشد کریم ✣

تو نیز ار بدی بینی اندر سخن ‌ ‌ ‌ ‌ بخلق جهان آفرین کار کن ‌ ‌ ‌ ‌ مخفی نماند که انشا در لغت پیدا

کردنست و در اصطلاح سخنیست که از معنی آن حصول مطلب باشد و مکتوب الیه یعنی بهر کسیکه نوشته شود

زیاده از سه مراتب نیست بزرگ یا خرد یا برابر لاجرم این رساله را سه فصل نموده شد **فصل اول** بجانب اعلی

فصل دوم بطرف ادنی **فصل سوم** بسمت مساوی چون قوانین سلاطین و امرا در کتابهای قدیم

بسیارست و فهم صبیان از ادراک آن قاصر لهذا موقوف داشته اختصاراً ضوابط ضروری و مطلوبی نموده شد

فصل اول بجانب اعلی مشتمل بر نه نمونه مکتوب

مکتوب ۱ بجناب سعادت مآب پیر دستگیر روشن ضمیر سلامت آداب تسلیمات مریدانه بجا آورده بعرض خادمانِ آستانِ ہدایت نشان میرساند که باعث مهجوری و سبب دوری از کثرت کارہاست لیکن شوق حصولِ قدمبوسی زیاده از حد بیانست انشاء الله تعالی بعد فراغ از امورِ ضروری سعادتِ قدمبوس حاصل مینماید آفتابِ ہدایت وارشاد دائما تابان و درخشان باد **مکتوب ۲** ذاتِ جامع الکمالات حضرت رہنمای سالکانِ طریق خداداتی دائما بر سرِ معتقدان سایه گستر باد مراتب زمین بوسی بجا آورده معروضِ بندگانِ جنابِ ملائک مآب میدارد بورود افتخار نامه سعادتِ دارین حاصل گردید ہرچه درباب اشغال وظیفه که از زبانِ الہام بیان تلقین یافته وارشاد شده بود حقائق آگاہ از برکتِ توجهاتِ باطنِ قدسیه آنحضرت ہرگز از اشغالِ اوراد غافل نیست ہمیشه تا حصولِ سعادتِ قدمبوس امیدوار ارشاد بذریعه سعادت صحائف ست خورشیدِ افاضت وافادت درخشان باد **مکتوب ۳** رہنمای سالکان مقتدای عارفان سلامت شرائطِ آستان بوسی بتقدیم رسانیده با ہزاران تمنای قدمبوس معروض میگرداند صحیفه ہدایت مع تعویذ بازو که از تفضلات مرید نوازی عنایت شده بود ورود فرموده از آن سعادتِ دنیا و دین بحصول پیوست ایزد تعالی سایه بلند پایه آنحضرت ہمیشه بر سرِ مریدان مبسوط گرداناد **مکتوب ۴** ہادی مراحلِ خدا شناسی سلامت تسلیماتِ معتقدانه بجا آورده بعرضِ بہره اندوزانِ بارگاهِ ہدایت میرساند مدتیست که مژده خیریتِ ذاتِ ملکی صفات نیافته خاطرِ عقیدت مآثر متردد ست امیدوار است که از چگونگیِ اوقاتِ مبارک ارشاد فرمایند که جمعیتِ ظاہر و باطن حاصل شود زیاده بجز تمنای قدمبوس چه عرض نماید **مکتوب ۵** قبله مریدان و کعبه معتقدان سلامت قواعدِ بندگی و پرستندگی بتقدیم رسانیده معروض میدارد از برکتِ توجهاتِ باطنی آنحضرت مطلبی که در خاطر این مرید درست اعتقاد بود بحصول انجامید مبلغ یکصد و بست و پنج روپیه نذرِ خادمانِ درگاه ارسال داشته امیدوار است که بدرجه اجابت رسد ابوابِ ارشاد کشاده باد

مکتوب ۶ مجمع فضائل و منبع فواضل سلامت بعد ادای آدابِ عبودیت بعرضِ بہره اندوزان معتقدانِ جنابِ فضیلت مآب میرساند از روزیکه تشریف شریف بطرفِ دولتخانه ارزانی فرموده اند اتفاقِ مطالعه کتبِ عربی افتد مگر کتاب ہای فارسی مطالعه میکند امیدوار است که از قدوم سعادت لزوم دیده انتظار مشتاقان را

منوّر فرمایند که از درسِ علوم محروم نگردد هنگامهٔ افاضت و افادت گرم باد مکتوب ۷ فیض بخشای علوم دینی و دنیوی سلامت آدابِ کورنشاتِ فدویانه بجا آورده معروضِ خدمتِ فیضدرجت می‌گرداند بورود سرفرازنامهٔ سعادت فراوان و جمعیتِ بیکران حاصل نمود وعدهٔ قدوم فیض لزوم بعد انقضای شهر رمضان المبارک بقلمِ فیض رقم آمده بود امید وار توجهات ست که موجب ارقامِ تشریف ارزانی فرمایند سایهٔ سعادت پایهٔ آنحضرت دائما بر سر معتقدان مبسوط باد مکتوب ۸ مخزن علوم سبحانی معدنِ فیوض یزدانی سلامت قواعدِ کورنشات و شرائط تسلیمات بتقدیم رسانیده بعرضِ جناب بهره اندوزان حضورِ کمالات ظهور میرساند صحیفهٔ سعادت بخش پرتو ورود افگند فوائد کونین و مقاصد دارین حاصل گردانید در بابِ طلب این کمترین تلمیذان ارشاد شده بود انشاء الله تعالی بعد یک هفته سعادت قدمبوس حاصل خواهد نمود آفتاب هدایت دائما تابان باد مکتوب ۹ کاشفِ علوم شریف و واقفِ فنونِ لطیف حضرت میان جیو سلامت کمترین شاگردان فدویت آگین شهاب الدین تسلیمات فدویانه و کورنشاتِ شاگردانه بجا آورده معروضِ انشراح اندوزانِ خدمتِ سراپا برکت میگرداند در این ولا بورود نوازشنامه سرفراز شده خاطرِ عقیدت مآثر دست امید از ذاتِ ستوده صفات آن دارد که باصدارِ کرامت صحائف مشتمل مژدهٔ خیریتِ ذاتِ بابرکات تسلی و طمانیت بخشند زیاده بجز آرزوی قدمبوس چه عرض نماید مکتوب ۱۰ مولوی صاحب قبلهٔ و کعبهٔ معتقدان سلامت لوازمِ بندگی و شرائطِ سرافگندگی بجا آورده معروضِ رایِ بیضاضیایی میگرداند از روزیکه متوجه آن صوب شده اند باصدارِ عنایت نامجات یاد نفرمودند موانع آن بجز خیریت در انبساط خاطر امری دیگر مباد توقع از توجهاتِ بزرگانه آن دارد که از مژدهٔ صحت و سلامتیِ ذاتِ ملکی صفات اطلاع بخشند که جمعیتِ ظاهر و باطن بحصول پیوند ظلِّ عاطفت بر سرِ خادمان مبسوط باد مکتوب ۱۱ قبلهٔ حاجاتِ دوجهانی و کعبهٔ مراداتِ جاودانی سلامت شرائطِ عبودیت و بندگی و ضوابطِ فدویت و سرافگندگی بجا آورده معروضِ خدمتِ سراپا برکت می‌گرداند رویداد این حدود مستوجب شکرِ ایزد بیچون است و صحت و تندرستیِ ذاتِ جامع الصفات از حضرت آفریدگار استدعا دارد سرفرازنامهٔ سعادت آموز ورود فرمود مآل آن از خبرِ مهر و مهرکاران جمعیت حاصل ساخت آنکه تاکید برای تحصیلِ علم در حق

کمترین فرزندان در تحتِ قلمِ نوازش رقم شده بود سرا سر سعادت و بهبودِ خود دانسته بنابر اشتغالِ همت
خدمتِ مولوی صاحب قبله حاضر میباشد ظلِ عاطفتِ آن مربیِ دوجهان همیشه بر مفارقِ فرزندان مبسوط
باد **مکتوب ۱۲** قبلهٔ کونین وکعبهٔ دارین مدظله العالی مراتبِ کورنشاتِ فدویانه بجا آورده معروضِ خادمان
جناب سعادت مآب قبله گاهی و بینعمی جیو میرساند بورودِ نوازشنامهٔ شریف جمعیتِ تازه و دولتِ
بی اندازه حاصل نمود در بابِ ارسالِ خیمه و فرش وغیره اشیای همراهی که ارشاد شده بود حسب الامر
یا منزلِ خیمه و دو جفتِ شطرنجی بر چهکڑه بار کرده ارسال داشته و دیگر اشیای مطلوب همراهِ مبارک
خدمتگار از عقب روانه میسازد دولت جاوداني کمترین روزگار عالی باد **مکتوب ۱۳** قبلهٔ آمال
و آمانی خداوندِ نعمت و ولی نعمی صاحب سلمه الله تعالی بعدِ تقدیمِ شرائطِ عبودیت و آرزوی حصولِ سعادت
قدمبوس که عمدهٔ مقاصدِ کونین ست معروضِ رای عالی میگرداند حالاتِ اینجا مالامالِ خیریت و مژدهٔ
سلامتیِ ذاتِ آنخداوندِ خدایگان روز و شب مستدعیست از خدمتِ عالی مرخص گشته در لشکرِ ظفر پیکرِ
بندگانِ نواب صاحب عمدة الملک بهادر رسیده ملازمتِ خانصاحب داروغهٔ کچهری حاصل نمود خانصاحب
توجهاتِ قدیم مرعی فرموده امیدوار روزگار نموده اند انشاء الله تعالی وقتیکه بخدمتی منصوب خواهد شد
بجنابِ عالی اطلاع خواهد نمود زیاده چه عرض نماید **مکتوب ۱۴** قبلهٔ صوری و معنوی وکعبهٔ دینی و دنیوی حضرت قبله گاه
سلمه الله تعالی آدابِ تسلیمات فرزندانه و قواعدِ کورنشاتِ فدویانه مودی ساخته بعرضِ عالی میرساند نوازشنامه
سعادت آمود ورود فرمود سرفرازی بیکران و جمعیتِ فراوان بخشید هندوی مبلغ یکهزار و پانصد روپیه که مصحوبِ
هوشمند خدمتگار بر دکانِ گلاب رای ساهوکار بلدهٔ لکهنو عنایت شده بود مطابقِ ارشادِ آن قبله گاهِ
دوجهان زر مذکور از دکانِ ساهوکار بدست آورده رسیدِ هنڈویِ مسطور حوالهٔ ساهوکار نموده شد
ذاتِ بابرکات دائما بر سرِ فرزندان سایه گستر باد **مکتوب ۱۵** میانصاحب قبله خداوند خدایگان وکعبهٔ
مرادِ دوجهان سلامت بعد ادای آدابِ فرزندی معروض میدارد احوالِ اینجا مقرون بحمد ایزد دست و مژدهٔ صحت
و خیریتِ ذاتِ بابرکات دمبدم از درگاهِ الهی مسألت مینماید از روزیکه متوجه بسمتِ لشکرِ فیروزی اثرِ بندگان
نواب صاحب قبله دام اقباله شده اند باصدارِ تسلی نامجات یاد نفرمودند خاطرِ فدویان متردد ست لهذا از جواب صدر

رخصت نموده امیدوار است که از مژدهٔ خیریتهای ذات والاصفات و حقیقت نوکری مفصل ارشاد فرمایند که جمعیت
خاطر بحصول انجامد عمر و دولت در تزاید باد **مکتوب ۱۶** عمو صاحب قبلهٔ خدایگان سلامت آداب عبودیت و بندگی
بجا آورده التماس میدارد عنایتنامه پرتو ورود افگند جمعیت بی انتها بخشید در باب طلب فدوی ارقام نموده بودند
خواسته بود که بموجب امر شریف خود را فی الفور روانهٔ خدمت عالی نماید لیکن بسبب بعضی کارهای ضروری توقف
نمود ان شاء الله تعالی بعد دو سه روز از امور مرجوعه فراغت نموده نعمت ملازمت حاصل مینماید سایهٔ عاطفت
آن مربی دو جهان مدام بر سر فرزندان مبسوط باد **مکتوب ۱۷** عمو صاحب خدایگان مربی دو جهان سلامت
لوازم فدویت و سر افگندگی بجا آورده معروض میدارد مدتیست که بورود الطاف ارقام جمعیت
نشده امید از اشفاق مربیانه آنست که بر خلاف ماضی از صدور عنایت نامجات ممتاز میفرموده باشند
که جمعیت ظاهر و باطن از آنست یک حقهٔ بهدری فرشی برای آن خدایگان ارسال نموده به نظر فیض اثر
خواهد گذشت مقبول خاطر گرامی خواهد بود زیاده بجز بندگی چه عرض نماید **مکتوب ۱۸** خداوند فیض رسان امیدگاه
دو جهان سلامت بعد تقدیم شرائط بندگی و آرزوی حصول سعادت ملازمت که خلاصهٔ مقاصد است معروض
خدمت فیضدرجت میگرداند مبلغ پانصد روپیه برای خرید یکراس اسپ ترکی بدست سیوک رام خانسامان
مرحمت شده بود حسب الامر به نخاس رفته اسپان را ملاحظه نموده یک راس اسپ ترکی جوان و راهوار قابل
سواری آن خدایگان بقیمت مبلغ پانصد و پنجاه روپیه مقرر نموده پنجاه روپیه دیگر عنایت شود که اسپ مذکور
خریده ارسال نماید عنان سمند مقصود در قبضهٔ آرزوی خادمان باد **مکتوب ۱۹** عمو صاحب قبلهٔ فیاض جهان
سلامت بعد تقدیم شرائط فدویت و لوازم تسلیم عبودیت معروض میگرداند احوال این محال مقرون بحمد ایزد
متعال است و مژدهٔ تندرستی ذات والاصفات و اتمام مطلوب نوازشنامه مع یک چهره و فوطهٔ گجراتی ورود
فرمود نشاط و جمعیت بی انتها حاصل گردید او سبحانه تعالی آن مربی دو جهان را دیرگاه سلامت با کرامت
دارد زیاده چه عرض نماید **مکتوب ۲۰** قبلهٔ آمال و امانی سلامت فدوی منسارام آداب کورنشات بندگی
بجا آورده معروض میدارد عاطفت نامهٔ مشتمل بر طلب یک شیشهٔ گلاب در کمال انتظار شرف ورود فرمود
معزز ساخت مطابق ایمای شریف یک شیشهٔ گلاب دو آتشه ارسال داشته اگر دیگر مطلوب باشد ارقام خواهند

فرمود کہ سعادتِ خود دانستہ ارسال خواہد داشت زیادہ چہ التماس نماید **مکتوب ۲۱** اخوان صاحب قبلۂ فیض رسان
سلامت بعد تقدیم آدابِ بندگے معروض بخدمت بہرہ اندوزانِ حضور میرساند عنایت نامہ ورود فرمود ہزاران
خرمے و جمعیت حاصل گردید ارادۂ لشکرِ ظفر پیکرِ بندگانِ نواب صاحب فیروز جنگ ارقام فرمودہ بودند حق تعالے
در ہمہ جا و ہمہ حال حافظ و ناصر بودہ بمطالبِ دلخواہ فائز گرداناد امید از الطافِ مربیانہ آنست کہ بہ مجرد رسیدن
لشکر خبرِ خیریت اثر بدستِ آیندگانِ انصوب نگارش رسندہ خواہند فرمود کہ تسلیِ ظاہر و باطن از انست زیادہ
پیدا روزی باد **مکتوب ۲۲** بہائی صاحب قبلہ خداوندِ خدایگان سلامت مراتبِ فدویت و بندگے
بجا آوردہ التماس میدارد کہ احوال اینجا ہمہ مقرون بخیریت است و مژدۂ صحت و سلامتے ذاتِ بابرکات
علی الدوام از درگاہِ الٰہی استدعا دارد سابق در مقدمہ شادی برخوردارِ سعادت مند ذوالجند نزدیک نجانۂ صاحب
ساکن قصبہ علی نگر بخدمتِ گرامے التماس نمودہ بود اگر خود بدولت قبول فرمایند رسوم نسبت بظہور آید قاصد
محض برای اینکار فرستادہ شد امید کہ زود جواب عرضے مرحمت فرمایند جمعیت دائما از دیاد باد **مکتوب ۲۳**
دادا صاحب خدایگان مربیِ فیض رسان سلامت شرائطِ بندگے و عبودیت بجا آوردہ معروض میرساند سوانح
این نواحی مستوجبِ شکرِ الٰہیست و نویدِ سلامتیِ ذاتِ آن خدایگان روز و شب از حضرتِ صمدیت مسألت مینماید
صحیفۂ اشفاق پرتو ورود افگند جمعیت و انشراح وافر بخشید مبلغ دوصد روپیہ جہتِ خریدِ پارچہ عنایت شدہ بود
حسبِ ارقامِ شریف پارچہ خرید کردہ فرستادہ شد تعداد تھانہا و تفصیلِ قیمت از فردِ علیحدہ روشن و ہویدا خواہد
شد زیادہ چہ عرض نماید **مکتوب ۲۴** دادا صاحب قبلۂ دو جہان سلامت بعد تقدیم شرائطِ بندگے التماس
دارد تلطف نامہ ورود فرمود معزز و ممتاز ساخت در بابِ گذرانیدن عرضے بجنابِ میر صاحب قبلہ حصول
ایما شدہ بود مطابق فرمودہ شریف عرضے گذرانیدہ جواب حاصل نمودہ ارسال داشتہ شد ہمیشہ امید وار
ارشاد خدمات است عمر و دولت در تزاید باد **مکتوب ۲۵** بہائی صاحب خدایگان پشت پناہِ برادران سلامت
مراتب بندگے و غلامے بتقدیم رسانیدہ معروض میدارد درین روزہا با صدار عنایت نامجات یاد نفرمودند
خاطر فدوی متردد است امیدوار توجہات مربیانہ آن دارد کہ از رویداد خیریت نہاد ارشاد فرمایند کہ تسلیِ ظاہر
و باطن بحصول پیوندد زر یکہ سابق برای خرج عنایت شدہ بود بخرج در آمد امیدوار است کہ چیزی خرج دیگر مرحمت شود

زیاده چه التماس نماید **مکتوب ۲۶** خالو صاحب قبلهٔ خدایگان فیض بخش و فیض رسان سلامت بعد تقدیم بندگی که وظیفهٔ
مستمندانست معروض رای خورشید ضیای میگرداند عاطفت نامهٔ شفقت آمود عز ورود فرمود جمعیت فراوان و نشاط
بی پایان حاصل گردید مبلغ پانصد روپیه که از راه توجهات مربیانه عنایت شده بود رسید هزاران جمعیت و فارغ البالی
بخشید حق تعالی آن مربی فیض رسان را تا دیرگاه بر سر فدویان سلامت داراد زیاده بجز شکر توجهات چه عرض
نماید **مکتوب ۲۷** ماموں صاحب قبلهٔ خدایگان تکیه گاه بیکسان سلامت شرائط عبودیت و بندگے بجا آورده التماس
میدارد مدتیست که بورود عنایت صحائف ممتاز نگردیده از توجهات مربیانه بسی بعید نموده آید از عاطفت بیکران
که بر خلاف ایام گذشته با صدار عنایت نامجات یاد و شاد میفرموده باشند که تسلی و تقویت خاطر
دولت و اقبال و عمر در تزاید باد **مکتوب ۲۸** ماموں صاحب قبلهٔ آمال و امانی سلامت بعد تقدیم مراتب عبودیت بعرض
خدمت فیضدرجت میرساند نوازشنامه مشتمل طلب فدوی شرف اصدار یافت معزز و ممتاز فرمود خواست
که بموجب امر شریف خود را بهره اندوز خدمت گرامے سازد لیکن بسبب بارش باران و کثرت آب و خلاب
راه توقف نموده وقتیکه بارش فرصت میدهد و راه خشک میشود زود بسعادت ملازمت فائز خواهد شد قائم
با برکات دائما بر سر فدویان سایه گستر باد **مکتوب ۲۹** ماموں صاحب قبلهٔ خدایگان فیض بخشای مستمندان
سلامت لوازم فدویت و بندگے که موجب سعادت ابدیست به تقدیم رسانیده التماس میدارد سابق اشتهار شده
بود که در ماه بیساکه قاصد مع خرچ خواهد رسید چون وعده منقضے شده ناچار بعد انتظار بسیار قاصد اسره
اجوره مقرر نموده روانه کرده امیدوارست که بدست قاصد هرچه در خاطر مبارک بیاید برای خرچ عنایت فرمایند
زیاده چه عرض نماید **مکتوب ۳۰** ماموں صاحب فیضرسان بیکسان سلامت آداب عبودیت بجا آورده التماس مینماید
که فدوی از چهار ماه معطل در خانه نشسته است اگر در سرکار دولت مدار نواب نامدار گنجایش روزگار باشد بکفیل
بمهر خاص حاصل نموده عنایت سازند که سازو سر انجام طیار کرده خود را بلشکر ظفر پیکر رساند زیاده چه التماس نماید
مکتوب ۳۱ غریب پرور سلامت از جناب عالی رخصت یافته در پرگنهٔ رحیم نگر رسید احوال پرگنه دریافته
بسبب سختی عامل سابق رعایای پرگنه پریشان و فرار شده بودند همه را تسلے و دلاسا نموده آباد کرده ام
چون هنگام تردد دست و در اکثر دیهات نرگاوان و غله نیست که تردد کشتکاری نمایند لهذا امیدوار از فضل

وکرم ست که مبلغ پانصد روپیه از سرکار عنایت شود که تقاوی داده ترددکنانیده جمع سرکار مع تقاوی باقی وصول نماید
واجب بود بعرض رسانید **مکتوب ۳۲** غریب پرور سلامت پروانهٔ کرامت نشانه در باب ارسال خزانه ورود
فرمود سعادت و سرفرازی بخشید مطابق ارشاد مبلغ پنجهزار روپیه که موجود بود همراه میر سلطان علی وغیره سواران
برادری میر فیض الله ارسال نموده اغلب که داخل خزانهٔ سرکار خواهد شد امیدوار فضل وکرم ست که متصدیان
امر شود که داخلهٔ زرهای مرسوله حوالهٔ سواران مسطور نموده زود رخصت نمایند انشاء الله تعالی از عقب خزانه
تتمه را سرانجام نموده ارسال میدارد واجب بود بعرض رسانید **مکتوب ۳۳** غریب پرور سلامت رعایای
اکثر دیهات این پرگنه باقی سرکار بر ذمهٔ خود گرفته در پرگنهٔ دولت آباد علاقهٔ مرزا نور بیگ سکونت گرفته اند
هر چند که فدوی دو سه مرتبه بخدمت مرزای مذکور برای اسامیان فراری نوشته لیکن مرزای مسطور متوجه
نمیشوند و نظر بکار سرکار نمیکنند امیدوار فضل وکرم ست که یک قطعه پروانه بنام مشار الیه مصحوب چیله سرکار
صادر شود که اسامیان را حوالهٔ کسان فدوی نمایند که بجای خود آمده آباد شده در سرانجام زر باقی و تردد
آینده مشغول باشند واجب بود بعرض رسانید **مکتوب ۳۴** غریب پرور سلامت دستک پنج سوار کلاه پوش
بنام غلام در باب طلب باقی سال گذشته تعین شده غلام روبرو عرض کرده بود که امسال سرانجام
خواهد شد امیدوار فضل وکرم ست که دستک سواران رسید شود باقبال عالی آنچه امسال سرانجام خواهد یافت
شد و نخواهد شد و تتمه در دو سال بیباق خواهد نمود غلام دولتخواه فرمان بردار سرکار ست هرگز در شرائط فرمانبرداری
در مالگزاری تقصیر نخواهد کرد واجب بود بعرض رسانید عمر و دولت در تزاید باد **مکتوب ۳۵** غریب پرور سلامت
درین روزها پروانهٔ سعادت آمود سرفرازی و ممتازی حاصل نمود در باب طلب فدوی مع خزانه حکم شده بود
حسب الامر در تدبیر فراهم آوردن زر مقید ست انشاء الله تعالی در عرصهٔ یک هفته زر جمع نموده سعادت
ملازمت حاصل مینماید امیدوار ست که متصدیان حضور امر شود تا رسیدن غلام از دستک و سزاولی معاف
دارند واجب بود بعرض رسانید **مکتوب ۳۶** خانصاحب قبله خداوند نعمت دو جهان سلامت آداب
عبودیت و فرمان برداری بجا آورده بعرض خادمان جناب فیضمآب میرساند نوازشنامهٔ سعادت آمود
رسید باعث سرفرازی و بنده نوازی گردید در باب ارسال خزانه و تقید تحصیل زر امر شده بود بنده نوازا

زر نیکه تحصیل شده بود و بیرون زر مع خرّم بیگ وغیره سواران حضوری ارسال داشته یقین است که داخل فوطه خانهٔ سرکار شده باشد
و از تاکید تحصیل زر یکساعت غافل نیست و باقبال عالی زر سرکار به وقت تحصیل نموده متواتر ارسال حضور میدارد واجب بود
بعرض رسانید **مکتوب ۳۷** خانصاحب قبلهٔ خدایگان فیاض زمان سلامت درین ایام فرخنده فرجام بگوش عقیدت نیوش عالم گویان
مستهام رسید که خدمت چکله داری پرگنات علی نگر بنام نامی از حضور فیض گنجور بندگان نواب مستطاب مقرر گشته نوید
که از استماع این خبر فرحت اثر چندان انشراح خاطر و جمعیت ظاهر و باطن بحصول پیوست که بیان آن از استان راست
او سبحانه تعالی مبارک و فرخنده ساخته دولت روز بروز افزون گرداناد امیدوار توجهات است که فدوی را یکی از
قدیم تصور نموده همیشه باصدار سرفرازنامجات جزو کل ضروریات ممتاز میفرموده باشند دولت و اقبال در تزاید باد **مکتوب ۳۸**
خانصاحب خدایگان فیض رسان سلامت لوازم بندگی بجا آورده التماس میدارد که ورود الطاف صحیفهٔ خیریت ... انبساط
حاصل نموده در باب گذرانیدن عرضی دستخط شده موافق استدعای شریف ایما شده بود مطابق ارقام گرامی هنگام خلوت
عرضی را بنظر مبارک خانصاحب قبله مدظله گذرانید بحسب آرزوی آن فیض رسان مزین بدستخط گنانیده ملفوف تعریضه
ارسال داشته شد امیدوار توجهات است که مخلص را یکی از ملازمان دولتخواه خود تصور فرموده بارشاد خدمات لائقه ممتاز میفرموده
باشند که تعبیر انجام آن سعادت دارین پندارد عمر و دولت در تزاید باد **مکتوب ۳۹** میرزا صاحب خدایگان مربی فیض رسان
سلامت سرفرازنامه متضمن بر طلب زر ورود فرموده اعزاز و اعتبار بخشید بنده نوازا پنجهزار روپیه در پرگنه از جمع سال تمام
باقیست هنگام تردد آینده در پیش آمده اگر درین وقت زر از رعایا طلب کند خلل در تردد آینده میشود صلاح دولت آنست
که ده پانزده روز را مهلت شود ان شاء الله تعالی درین عرصه از تردد خاطر جمع کرده باقی زر سرکار تا آخر این ماه وصول
نموده مرسول خواهد داشت واجب بود بعرض رسانید **مکتوب ۴۰** میرزا صاحب قبلهٔ خداوند فیض رسان سلامت مراتب
عبودیت و بندگی بجا آورده بعرض سعادت اندوزان جناب فیضمآب میرساند ورود نوازشنامهٔ فیض آمود باعث سرفرازی
گردید در طلب نهالهای نارنگی و شفتالو امر شده بود بنده نوازا باغبان سرکار را حکم شود که در باغچهٔ فدوی رسیده هر قدر
نهالهای مطلوبه خواهد کنده برد امیدوار توجهات است که همیشه بارشاد خدمات ممتاز میشده باشد الهی شجرهٔ دولت به ثمرهٔ
مراد بارور باد **مکتوب ۴۱** میرزا صاحب قبله و کعبهٔ مراد دو جهان سلامت آداب تسلیمات خادمانه بجا آورده معروض
خدمت سراپا برکت میگرداند ایام دراز منقضی گشته که این هیچمدان از خدمت بنیاد عالی نه گذشت از توجهات بزرگانه امیدوار است

که باصدار تسلی نامجات متواتر بهره مند و کامیاب میشده باشد در بیولا دهتان جمعیت اکبرآبادی تحصیل برای بنده فرستاده بود
بنده قابل سرکار دانسته ابلاغ خدمت نموده امیدوار است که درجه پذیرائی یابد زیاده حد ادب ندید **مکتوب ۴۲**
میر صاحب قبله خداوندگان سلامت مراتب بندگے بتقدیم رسانیده معروض خدمت فیضدرجت میگرداند ورود عنایت نامه
موجب حصول جمعیت امتیاز تازه گردید درباب طلب امور زمیندار موضع جلمی پور که حاضر ضامنی سکهه داس زمیندار پرگنه
دولت نگر نوشته ارشد بود خداوندگان من زمیندار مسطور ظاهر مینماید که سکهه داس در ماه اساڑه در کچهری حاضر
ضامنی بری الذمه شدم لیکن متصدیان بعلت طمع تمسک را از دفتر جدا نکردند درینباب هرچه ارشاد شود بعمل آرد
واجب بود بعرض رسانید **مکتوب ۴۳** میر صاحب خداوندگان فیاض زمان سلامت شرائط بندگے و خدمت گزاری بجا آورده
ملتمس مرحمت صحیفه پرتو ورود افگند بهره مند سعادت اندوز گردانید درباب چاکری بهیا گلاب رای منشی بقلم آمده بود
بموجب ارقام شریف تا مقدور خود در خدمت وغور مشار الیه قصور نخواهد شد همیشه امیدوار ارشاد خدمت است واجب بود بعرض رسانید
مکتوب ۴۴ میر صاحب خداوندگان غریب پرور داد خواهان سلامت قواعد عبودیت و بندگے بجا آورده التماس میدارد
رعایای پرگنه غریب نگر علاقه فدوی داد خواه هستند که عامل پرگنه دولت آباد بموجب آزار رجال آنها میرساند از ذات
بابرکات که دادگستر و رعیت پرور است امیدوار است که یک قطعه پروانه بنام عامل مذکور عنایت شود که باعث آزار
واضرار رعایای موضع مذکور نشود خورشید اقبال و اجلال دائما تابان باد **مکتوب ۴۵** شیخ صاحب قبله خداوندگان
سلامت سرفرازنامه متضمن طلب کهاران جهت پالکی سرکار ورود فرمود سرفرازی بخشید حسب الامر ده نفر کهاران همراه
پنجروپیه فی نفر مقرر نموده روانه ساخته همیشه امیدوار اعداد عنایت صحائف میباشد دولت اجلال دائما مزید باد **مکتوب ۴۶**
شیخ صاحب فیض رسان سلامت بعد گزارش لوازم بندگے و تمنای خدمت شریف التماس میدارد که زمینداران
موضع رام نگر را مبلغ پانصد روپیه از گلاب رای مهاجن بموجب فرموده آن فیض رسان بوعده ماه کنوار بطریق اتفاقی
دهانیده بودم چنانچه ماه اگهن هم آخر شد زمینداران موضع مذکور زر مهاجن رسانیدند و مهاجن مستدعی از بنده تقاضای
شدید میدارد و لهذا تصدیع داده می آید که زمینداران را تاکید فرمایند که زر مهاجن مع سود ادا سازند که آینده را
سلوک داد وستد جاری باشد زیاده جمعیت کامرانی باد **مکتوب ۴۷** شیخ صاحب سراپا لطف و احسان سلامت
بعد اظهار شرائط عبودیت و آرزوی حصول نعمت ملازمت معروض میدارد دیروز ورود الطافنامه عاطفت آمود

سرفرازی و جمعیت و خرمی حاصل گردید اگرچه توجهات در مقدمات خیرخواه بموجب التماس وکیل دربار بقلم اشفاق رقم آمده بود موجب هزار گونه ملاطفت سامی گردید بنده بدربار آن ذات ستوده صفات را مربی خود میداند توقع بسر انجام کارهای دربار از دستگیری شریف میدارد او سبحانه تعالی این مربی و بزرگی تا دیرگاه سلامت داشته بمراتب لائقه دلخواه رساند خیرخواه را از خود تصور فرموده باصدار عنایت نامجات مع خدمات لائقه ممتاز میکرده باشند دولت و اقبال بیزوال باد

مکتوب ۴۸ بنام صاحب خدایگان منبع الجود والاحسان سلامت قواعد بندگی و مراسم عبودیت و مستمندی بجا آورده معروض خدمت سراپا برکت میگرداند از نوشته اخوی میر فیض الله دریافت شد که بندگان نواب صاحب قبله دام اقباله دو صد سوار دیگر در رساله شریف اضافه فرموده اند و آنصاحب در تلاش سواران هستند باستماع این خبر خیلے جمعیت و بهجت حاصل گردید چون برخوردار قدرت الله معطل در خانه نشسته است لهذا التماس مینماید که هر قدر سواران ارشاد شود همراه برخوردار مذکور روانه خدمت گرامی نماید که شرائط بندگے بجا آورده سعادت دارین حاصل سازد زیاده جمعیت و اقبال دائم در ترقی باد

مکتوب ۴۹ بنام صاحب مهربان فیض رسان بیکسان سلامت بعد تقدیم وظائف نیازمندی مشهود ضمیر منیر فیض تصویر میگرداند سابق زبانی وکیل دربار فرموده بودند که اگر مخلص کدام ده از علاقه شریف بطریق تعهد استدعا نماید دریغ نخواهد بود در بیولا که هیچ شغل در پیش نیست میخواهد که موضع کریم پور را تعهد دکنانیده زر سرکار سر انجام نماید و قدری زمین برای وجه قوت متعلقان علیحده نمبر کار کشتکاری کناند امید وار دستگیرے مشفقانه است که پته موضع مذکور بحجع سال گذشته عنایت شود که بموجب آن قبولیت نوشته حواله وکیل نماید و زر قبولیت بلا عذر ادا سازد زیاده چه التماس نماید

مکتوب ۵۰ بنام نواب صاحب قبله خدایگان فیض رسان سلامت لوازم عبودیت بتقدیم رسانیده معروض رای مهر انجلا میگرداند مبلغ پنجهزار ... انقه بنده معرفت فتحچند وکیل داخل فوطخانه سرکار شده متصدیان کچهرے در دادن داخله تغافل مینمایند امید از توجهات بزرگانه آن دارد که بمتصدیان تاکید شود که داخله زر مذکور حواله وکیل نمایند و بنده را در خدمت سامی بندگی قد شایسته نیست که اگر کار دیگر کسے در پیش آید بلا توقف از کچهرے بر آورده دهند نه اینکه برای کار خود ملتجی و منتظر باشد آینده بخلاف گذشته متوقع بمطالب نخواهد ست دولت و کامرانی جاودانی باد

مکتوب ۵۱ نواب صاحب دستگیر بندگان بیکسان سلامت شرائط فدویت و نیازمندی بجا آورده معروض خدمت سراپا برکت میگرداند استماع یافته

جهت پیشکاری پرگنهٔ فیروزآباد وغیره از حضور عالی متعالی بنام نامی صاحبزادهٔ بلند اقبال مقرر شد ازین خبر
نهایت انشراح ظاهر و باطن بحصول پیوست چون بنده زاده از چهار ماه طلبیست لهذا آستانهٔ دولت را دولتخانهٔ خود
دانسته التجا آورده که اگر خط بمهر خاص ربارهٔ روزگار سیوک رام بنام صاحبزاده عنایت شود عنایت بنده نوازیست
مراتب اقبال در تزاید باد **مکتوب ۵۲** بو الصاحب مشفق قدردان فیضرسان سلامت بعد اظهار مراسم بندگی
و آرزوی خدمت شریف التماس میدارد عنایت نامه مشتمل بر طلب بست تهان گزی جهت خیمهٔ شریف ورود فرموده
جمعیت وافر گردید موافق فرموده سامی لال را طلبداشته قدری زر حواله نموده تاکید بواقعی کرده که بزودی
زر سه تمسّک شریف استقامت میدارد انشاء الله تعالی از عقب تهانهای گزی جمع کرده بگرامی خدمت ارسال
خواهد داشت سره را از خود دانسته بارشاد خدمات ممتاز میفرموده باشند زیاده چه التماس نماید **مکتوب ۵۳** بو الصاحب
مشفق فیضرسان متمندان سلامت لوازم بندگی بتقدیم رسانیده بضمیر فیض تصویر میگرداند سابق پروانهٔ تنخواه
مبلغ پنجهزار روپیه بنام مرزا معظم بیگ خان بر علاقهٔ بنده صادر شده بود چنانچه فدوی از تنخواه دار وعده کرده
در تدبیر ادای زر مقید است و از نوشتهٔ وکیل دربار معلوم شد که دیگر پروانهٔ تنخواه سه هزار روپیه بنام شیخ دوست محمد
بنده طیار میشود چون هنوز تنخواه سابق بیباق نشده و هنگام تحصیل نیست امید از دستگیری مربیانهٔ آن دارد
که تنخواه مسطور بجای دیگر مقرر فرمایند که از تقاضای سرداران سپاه عمده برائی نمیتواند شد **مکتوب ۵۴** بو الصاحب
قبلهٔ فیضرسان سلامت مراتب عبودیت و بندگی بجا آورده معروض خدمت فیض منزلت میگرداند تعلقهٔ راجه پور را
شخصی بجمع سال گذشته اجاره میخواهد و مبلغ پانصد روپیه نذرانهٔ آن فیضرسان قبول میکند چون مکان بی تردد است
و از تعهد تردد هم میشود و زر سرکار هم بلاخرج سه بندی سرانجام مییابد اگر این معنی صورت بندد بهتر است
مخلص برای دولتخواهی سرکار التماس نمود ظل دولت ممدود باد **مکتوب ۵۵** لاله صاحب قبلهٔ فیضرسان
سلامت شرائط عبودیت و نیازمندی بجا آورده معروض ای فیض پیرای میگرداند باستماع مژدهٔ تفویض خدمت
توشکخانهٔ سرکار دولتمدار نواب فلک جناب بذات والاصفات جمعیت بی اندازه حاصل گردید ایزد
سبحانه تعالی مبارک و فرخنده گرداناد و بنده بدستور برفاقت شیخ صاحب فیضرسان در رحیم نگر
استقامت میدارد امیدوار از فضل و کرم است که مخلص را یکی از وابستگان خود تصور فرموده با صدار

عنایت نامجات معزز و محترم میفرموده باشند زیاده جمعیت مراتب باد **مکتوب ۵۶** خانصاحب قبله فیض رسان سلامت بعد اظهار مراسم فدویت و نیازمندی بخدمت سراپا سعادت التماس میدارد که میر فیض الله ایده دار قصبه جلال آباد برای طیاری پروانه معافی دیه ایمه خود بحضور فیض گنجور میرسند از آنجا که خدمت این طایفه عالیه مستوجب حادث عظمے ست لهذا التماس میدارد که هر قدر توجهات درباره حصول مطلب میر صاحب مبذول خواهد شد نیازمند رهون منت و زیر بار احسان شریف خواهد گردید و حدیث نبوی صلی الله علیه وسلم مؤکد این نسبت خَیْرُ النَّاسِ مَنْ یَنْفَعُ النَّاسَ او سبحانه تعالی ترقی عمر و دولت مزید گرداناد **مکتوب ۵۷** لاله صاحب مهربان فیض رسان سلامت بعد ابراز مراتب بندگی و نیاز التماس میدارد که از نوشته گلاب رای وکیل دریافت شده که متصدیان کچهری بدون حق التحریر برافراد داخله نشانی نمیکنند لهذا مصدع خدمت گرامی میشود که هر چه وجه تحریر متصدیان از وکیل مستدعا میشود از گماشتهای دکان منسارام ساهوکار بدیانند که داخله باطیار شده بمخلص برسد انشاء الله تعالی زر مذکور بعد یک ماه رسانیده خواهد شد زیاده چه بر طراز د **مکتوب ۵۸** لاله صاحب خداوندگان دستگیر درماندگان سلامت بعد تقدیم شرایط بندگی و تعظیم التماس میدارد که شیخ بدر الدین بعلت باقی ضامنی میر قدرت الله در بندیخانه محبوس شده اند بگی مبلغ دو صد روپیه بابت بنه عالمگیر منجمله باقی باقیست شیخ مذکور میگوید که اگر خلاصی شود در یک ماه زر مذکور سرانجام کرده برسانم چون ذات جامع الحسنات درکار خیر از مستعد است لهذا عرض مینماید که بعرض بندگان خانصاحب قبله مدظله رسانیده در ابخلاص مشار الیه شود و توجه مشکور مبذول فرمایند درین صورت بر مخلص منت عظمے خواهد شد الله تعالی نتیجه خیر کرامت گرداناد **مکتوب ۵۹** لاله صاحب مهربان ملجای غریبان و بیکسان سلامت بعد گزارش مراسم بندگی که وظیفه مستمند است تمنی میشود اخلاص دستگاه میر قدرت الله سپاهی بی نظیر است از گردش زمانه افلاس تمام بحال او راه یافته لوسیله نیازنامه عازم خدمت گرامی گردیده از آنجا که او سبحانه ذات عالی را پیچیدان دستگاهی بخشیده باعث نفقه اش اید است اگر توجهی بر حال مشار الیه مبذول شود از غربانوازی بعید نخواهد بود زیاده جمعیت و خرمی باد

فصل دوم بطرف ادنی مشتمل بر بیست مکتوب

مکتوب ۱ برخوردار نور چشم راحت جان طول عمره همواره در حفظ حافظ حقیقی بوده از عمر و زر

باشند بعد دعوات مزید حیات مطالعه نمایند احوال اینجا مستوجب شکر ست و سلامتی آن نور چشم تمام مطلوب از روزیکه آمدن اینجانب در لشکر شده خبر خیریت آن برخوردار نرسید خاطر بسیار متردد ست لهذا قاصد را مع هنڈوی مبلغ دو صد روپیه بدکان گلاب رای ساهوکار متوطن بلده فتحپور فرستاده شد لازم که زر هنڈوی از ساهوکار گرفته رسید نوشته بفرستند که خاطر جمع شود و در تحصیل علم سعی بلیغ نمایند که سعادت دنیا و عقبی از آنست زیاده چه **مکتوب ۲** برخوردار نور چشم سعادت اطوار کامگار طول عمره بعد ادعیه وافیه و شوق دیدار فرحت آثار مکشوف خاطر عزیز باد خط مسرت مع خط باعظیم آباد رسید باعث هزاران نشاط و خرمی گردید حقیقت آمدن خود همراه شاه صاحب که نوشته بودند باید که هرگاه شاه صاحب روانه مکان متعلقه شوند آن برخوردار نیز همراه شوند که در عالم نوکری اطاعت و رضامندی آقا ضرور ست بفضل الهی آن برخوردار خود دانا هستند درین باب احتیاج مبالغه نیست زیاده بجز شوق چه نوشته آید **مکتوب ۳** برخوردار سعادت اطوار نجیبه افعال طول عمره بعد از دعوات درازی حیات مطالعه نمایند درین روزها خط آن برخوردار نرسید خاطر متردد ست بنابران قاصد را مع مبلغ نقد فرستاده شد لازم که رسید مبلغ مذکور بر نگارند و مبلغ پنجروپیه بجهت زر سواله شیخت پناه فضیلت دستگاه شیخ عبد الصمد خواهند داد و در نوشتن و خواندن نوعی سعی و دلسوزی شبا روزی بکار برند که زود در فن انشا بهره وافی حاصل شود زیاده عمر باد **مکتوب ۴** برخوردار سعادت آثار شایسته کردار طول عمره بعد دعای مزید حیات و ترقی درجات مطالعه نمایند که احوال این نواحی بخیر ست و خیریت آن برخوردار تمام مطلوب از حینیکه من در لشکر آمده ام خط آن برخوردار وصول نگردیده خاطر متردد ست لهذا قاصد فرستاده شد لازم که از احوال خیریت اشتمال اطلاع دهند که خاطر را اطمینان بهم رسد و در خواندن و نوشتن سعی موفور بکار برند که سعادت کونین در تحصیل علم هر که غافل ماند جاهل ماند زیاده والدعا **مکتوب ۵** برخوردار نور الابصار راحة القلوب عبد الکریم پیوسته از عمر و زندگانی مالا مال کامرانی باشند بعد ادعیه وافیه و شوق دیدار راحت آثار مکشوف خاطر باد خط مسرت رسید باعث انشراح خاطر گردید از تکلیفات خرچ که نوشته بودند هنوز زر وجه طلب از سرکار نیافته وقتیکه طلب از سرکار رسد آید خرچ معقول خواهم فرستاد الحال مبلغ یکصد روپیه از خزانچی سرکار بطریق قرض گرفته بکار ضروری خرچ خواهند نمود و از تحصیل علم غافل نباشند که امتیاز و عزت مردم از هنر ست

علم جمع قلب عجز لا دل

زیاده دعا و شوق **مکتوب ۶۵** برخوردار کامگار اقبالمند همواره از عمر و دولت کامران و کامیاب باشند بعد دعای مزید حیات و ترقید رجات مطالعه نمایند خط مرسله وصول نمود باعث انبساط گردید از عنایات بندگان نوابصاحب قبله دام اقباله بحال آن بلند اقبال و عطای رساله پانصد سوار و یک هزار پیاده جزائر انداز که بقلم آورده بودند الحمد لله سبحانه تعالے مبارک ساخته روز بروز ترقی مراتب گردانا د بنابر طلب سواران که نوشته بودند انشاء الله تعالے هر قدر که سواران هم پیرسند فرستاده میشوند زیاده جمعیت و کامرانی باد **مکتوب ۶۶** برخوردار سعادتمند قرة العین غلام حسین طول عمره بعد دعای مزید حیات و شوق دیدار مسرت آثار ... احوال اینجا بفضل خدا مستوجب شکر است و سلامتی آن نور چشم مطلوب تر است که از احوال آن ... اطلاع ندارد لهذا آدم فرستاده شد لازم که کوائف خود مشرحاً بقلم آرند که خاطر جمع گردد یک قبضه کمان برای آن برخوردار فرستاده شد خواهد رسید باید که استعمال تیر ... نمایند که کماندار ... هنر بزرگست تیر آرزو ... باد **مکتوب ۶۷** برادر عزیز و افر تمیز سعادت آثار همواره در حفظ حافظ حقیقی بوده کامیاب و شاد کام باشند بعد دعوات مزید حیات و شوق دیدار مسرت آثار منکشف خاطر عزیز باد احوال اینجا مقرون خیریت هاست و سلامتی آن سعادتمند دمبدم از حضرت سبحانه تعالے مطلوب خط بهجت نمط وصول نمود مالا ما ل انبساط خاطر ساخت برای قبول کردن شادی برخوردار ستوده خصال لاله رامدیال ... اگر بصلاح مشفقه مکرمه والده ماجده در آید چه مضایقه مرضی مبارک حضرت مخدومه بر همه چیز مقدم زیاده والدعا **مکتوب ۶۸** برادر بجان برابر حمیده خصال لاله سکهه لال طال عمره ... بعد ... شوق دیدنما مطالعه نمایند رویداد این نواحی مقرون شکر الهیست و خیریتها ... دائما مستدعا ... و ارد این جانب بفضل الهی در سرکار نواب صاحب غلام علیخان بدرماهه ... ملازم نوکر شده انشاء الله تعالے بعد چند روز خرچ معقول فرستاده می شود باید که بخاطر جمع تحصیل علوم ... کمال بکار برده از تحریر خیریت ... دارند نسخه بهار دانش برای مطالعه آن برادر بقیمت مبلغ ده روپیه خریده فرستاده شد خواهد رسید زیاده والدعا **مکتوب ۶۹** برادر بجان برابر بلکه از جان بهتر و خوشتر لاله ... در حفظ داور ... بوده از عمر و دولت بهره ور باشند بعد دعوات مزید حیات و شوق دیدار

(حاشیه: ۶۵ شیخ غلام محی الدین ۶۶ در ... ۶۷ در ... ۶۸ ... ۶۹ عالم ...)

بهجت آیات ... انچه باور دیداد این حدود بحمد رب المعبود شامل حال است و سلامتی آن ... و صفات همه ساعت
خواهان است قریب بیک سال میشود که اخوی بهوانی پرشاد برای طلب آن برادر فرستاده بودم هیچ احوال
بدریافت نیامد که بچه سبب در آمدن توقف کردند انتظار کشیده قاصد را فرستاده شد لازم که انچه حقیقت برادر
کامگار باشد اطلاع دهند که خاطر جمع شود زیاده بجز شوق چه نویسد **مکتوب ۱۱** برادر کامگار شایسته کردار
... بعد دعای مزید حیات بهجت آیات مکشوف باد خط مسرت نمط رسید باعث نشاط خاطر گردید برای
... جانب جهت تشخیص موضع بهوانی پور نوشته بودند برادر من اتفاق آمدن بنده چند روز نمی افتد
بایدکه شما باتفاق بهوانی کنورسین جمع انجا بموجب حال حاصل فیصل کرده از زمینداران قبولیت بگیرند و از
مهر خود دیده نوشته دهند که ساخته و پرداخته آن کامگار منظور است زیاده بجز شوق چه نوشته آید **مکتوب ۱۲** برادر عزیز
واقف تمیز شایسته کردار خجسته اطوار همواره خوشوقت و شادکام باشند ... از دعای مزید عمر و شوق دیدار راحت
مکشوف خاطر عزیز باد مسموع شد که آن سعادتمند دانش آموز بخدمت فضیلت و کمالات دستگاه ... ابتدا
شروع تحصیل عربی نموده اند خدا امید است که بر شوق باطن آن کامگار طبیعت را نهایت خرمی بهم رسیده باید که
سعی و دلسوزی تمام بکار برده علم صرف و نحو کما ینبغی یاد گیرند اگر علم منطق و معقولات تحصیل نمایند اولی تر است
والا ... برای علم فارسی ضرورست عالم الغیب بالعلوم معاش و معاد فائز گرداناد **مکتوب ۱۳** عزیز القدر سیوک رام
خوشوقت باشند خط مسرت افزای خاطر رسید خوشی و خرمی حاصل گردید آراده خود دبتلاش روزگار بطرف عظیم آباد
نوشته ... این روزها خدمت فوجداری پرگنات شاه آباد وغیره از حضور بندگان عالی متعالی اینجانب را مقرر
شده ... مقدمه راست می آید خانه شماست چرا سفر دور و دراز اختیار خواهند کرد یک ماه دیگر در خانه بگذرانند
انشاء الله تعالی همین جا نوکری میسر خواهد آمد زیاده چه نویسد **مکتوب ۱۴** برادر عزیز القدر سعادتمند لاله ...
محفوظ باشند بعد دعا و شوق آنکه یک راس اسپ ترکی در خانه رحیم خان سوداگر بقیمت مبلغ یکصد روپیه فیصل شده است
آن اسپ را خواهم خرید لهذا نوشته میشود که آن عزیز القدر زر قیمت را از دکان رام چند ساهوکار گرفته بمالک رسانند
اسپ را اینجا بفرستند زیاده دعا **مکتوب ۱۵** عزیز القدر ... مسعود بخیریت ... باشند خط مرسله رسید بر حقیقت
... زمینداران چوراسی ... دستک برای ... حضور تعیین شود مطابق نوشته شما

مرزا محمد بیگ وغیره پنج سوار نگاه دارند با دستک فرستاده شد و تقید بلیغ نموده شد که بنزد وسے رسیده [illegible] خریف را بوصول در آرند آن عزیز القدر زر موجودات را همراه گرفته خود را بحضور رسانند که بعضی مقدمات تعلق بجد وارد زیاده چه مرقوم شود مکتوب ۱۶ عزیز القدر میر مظفر سلامت باشند خط مرسله رسید بر حقیقت مندرجه مطلع شد برای فرستادن پیادهای تحصیل نوشته بودند شیخ مطلوب وغیره پنجاه نفر پیاده تعیین نموده شد باید که تا هنگام تحصیل نگاه دارند و یکصد روپیه ماه بماه طلبانه از مال میداده باشند وقتیکه تحصیل موقوف شود پیاده ها را روانه حضور خواهند نمود زیاده چه نگارش رود مکتوب ۱۷ سیادت و نجابت پناه میر فیض الله در حفظ الهی باشند خط مرسله رسید بر حقیقت مندرجه آگاهی یافت از سرکشی زمینداران دیهات موسات و عدم ادای زر نوشته بودند بالفعل تعلق رجاپلوسی باید گرفت انشاء الله تعالی از تشخیص این محالات فراغت کرده بآن ضلع میرسم و بدبختان را بسزا میرسانم زیاده چه مکتوب ۱۸ مشیخت پناه شیخ قدرت الله محفوظ باشند سابق برای ارسال خزانه قلمی شده بود هنوز انتظار میباشد چون تاکید حضور در باب ارسال خزانه متواتر میرسد لهذا بقلم می آید که بمجرد رسیدن نوشته زر معقول فراهم آورده مرسول دارند و در صورت اهمال دستک خواهد رسید زیاده چه تاکید رود مکتوب ۱۹ شجاعت و تهور دستگاه دلاور خان در حفظ الهی باشند عرضی ایشان رسید کوائف مندرجه معلوم شد وعده ارسال زر بتاریخ هفتم شهر حال نوشته بودند امروز دهم این ماه ست تا حال زر نرسیده اینقدر خلاف نویسی پسندیده نیست باید که بساعت رسیدن پروانه زر معقول ارسال دارند و آینده را از این خلاف نویسے دست بردارند که در حق شما خوب نیست مکتوب ۲۰ خصوصیت و اخلاص دستگاه کشن [illegible] محفوظ باشند مسموع شد که زمینداران موضع رام گڑه از تالاب که بر سر حد آن دیه است زمینداران جهبی پور را برای قطعات ربیع آب نمی دهند زراعت خشک میشود لهذا قلمی میگردد که بتحقیقات معقول پرداخته به زمینداران رام گڑه تاکید نمایند که از معمول انحراف نکنند زیاده چه نگارش رود

فصل سوم بطرف مساوی مشتمل بر پانزده ۱۵ مکتوب

مکتوب ۱ میر صاحب مهربان قدر دان سلامت بعد سلام خیر انجام مشهود ضمیر منیر میگرداند مهربانی نامه که بوصول افروخته بر حقیقت خیر بهای سامی آگاهی داده مبتهج و مسرور گردانید نوشته بودند که قیمت اسپ

ازان کمال خان بر مبلغ پانصد روپیه فیصل شده است وازین کم نمیشود چون اینجانب را اسپ ضرور در کارست
امید که آن مهربان اسپ را مع سوداگر در ینجا بیارند که زر حواله مالک نموده اسپ گرفته شود زیاده چه بطراز د

مکتوب ۲ شیخصاحب مهربان مخلصان سلامت بعد سلام وشوق ملاقات مسرت آیات مکشوف رای
گرامی نموده می آید نامه اخلاص آمود وصول نمود باعث نشاط وانبساط افزا گردید یک حقه ونیچه که از راه مهربانی
بدوستدار فرستاده بودند رسید بغایت خرسند گردانید ایزد سبحانه تعالی خانه آباد ودولت زیاد گرداناد

مکتوب ۳ میرزا صاحب مهربان کرمفرمای نیازمندان سلامت بعد اظهار مراسم نیاز وآرزوی
حصول مواصلت تمام بهجت مشهود ضمیر اشفاق تصویر گردانیده می آید دیریست که از ارقام مهربانی نامه
منبسط نساخته اند دل مشتاق منتظرست قاصد را محض برای دریافت خیریتها فرستاده شد ترصد که
از مژده خیریت ذات فرخنده صفات وروداد لشکر ظفر پیکر مفصل اطلاع دهند که خاطر جمع شود زیاده بجز
شوق چه نویسد

مکتوب ۴ خانصاحب مهربان قدردان سلامت بعد سلام وآرزوی ملاقات سامی
مشهود رای عاطفت افزای می گرداند مهربانی نامه ورود نمود نشاط وافر بخشید از آمده لشکر فیروزی اثر
بتاریخ هفتم شهر حال وطلب یک مهار شتر جهت باربرداری نوشته بودند مهربان من دوروز است که
یک شتر را بنابر برات پسر خود برده اند والا شتر ازان آنصاحب هست دیگر هرچه مطلوب باشد
بی تکلف اطلاع دهند که در ابلاغ آن هرگز قصور نخواهد شد ایام جمعیت وخرمی مستدام باد

مکتوب ۵ مهربان قدردان سلامت بعد تقدیم سلام ونیاز وآرزوی گرامی خدمت مشهود ضمیر منیر نموده
می آید صحیفه مشمول بهجت وخرمی گردید بتاریخ شانزدهم ربیع الآخر شادی کتخدائی میر فتح علی
وطلب سرانجام نوشته بودند صاحب من هرچه در خانه خیرخواهست ازخود تصور نمایند هرگاه که دو سه روز
تاریخ برات باقی ماند کسی آدم معتبر روانه خواهند نمود حواله آن کرده خواهد شد زیاده شادمانی وکامرانی باد

مکتوب ۶ خانصاحب مهربان توجه فرمای مخلصان سلامت بعد سلام خیریت انجام وتمنای دریافت
سامی مواصلت مکشوف رای عاطفت فرمای گردانیده می آید امسال درباغ دوستدار درختان
ترنج بار نیاورده اند در نولاکه یکصد ترنج برای دوا مطلوبست اگر درباغ شریف باشند البته عنایت فرمایند شجره مراد

باد و رباد مکتوب ۷ لاله صاحب مهربان قدردان سلامت بعد سلام و آرزوی ملاقات مسرت آیات مشهود ضمیر منیر گردانیده می آید مدتست که از تحریر احوال خیر مآل منشرح و فارغ البال نساختند انقباض خاطر بدرجه کمالست امید از مهربانی های دیرین آن دارد که اینقدر فراموشی از یاد خیر خواهان در عالم یگانگی روا نداشته آینده بر خلاف ماضی از ارقام احوال خیر مال منبسط باید داشت شیخ پیر محمد باراده جاکرے بهره اندوز خدمت سامے میشوند از آنجا که خدمت این طائفه عالیه موجب سعادت دارین ست اگر در سر کار خانصاحب گنجایش روزگار باشد دریغ توجه نباید داشت زیاده چه بر طراز د مکتوب ۸ لاله صاحب مهربان مشفق مخلصان سلامت بعد گزارش سلام و آرزوی دریافت مواصلت سامے مکشوف ضمیر مهربانے تصویر نموده مے آید زبانی آینده گان ... دریافت شد که خدمت وقائع نگار پرگنه رحیم آباد وغیره از حضور فیض گنجور نوابصاحب قبله بنام خانصاحب علی رضا خان جیو مقرر شده و خدمت پیشکاری ... صاحب با مشفق قرار یافته باستماع اینخبر جمعیت اثر خیلے نشاط و خرمے بحصول پیوست اگر اینمعنی مقرون بصدق باشد مفصل اطلاع بخشند که اخلاصمند بهره اندوز خدمت سامے گردد جمعیتها همقرین روزگار فرخنده آثار باد مکتوب ۹ دیوانصاحب مهربان قدردان سلامت بعد سلام و تمنای گرامے خدمت مشهود ضمیر منیر مے گرداند صحیفه مهربانے آمود وصول نموده همقرین بهجت و نشاط ساخت بابت رسوم خود ایما فرموده بودند بنده در تدبیرست اینمرتبه وکیل مع زر قسط بحضور میرسد وجه رسوم شریف را علیحده حواله او خواهد نمود بخدمت سامے خواهد رسانید مخلص را وابسته مهربانیهای خود تصور نموده بایمای خدمت لائقه یاد فرما باشند که تقدیم آن موجب خوشے هاست دولت و اقبال روز افزون باد مکتوب ۱۰ دیوان صاحب مهربان قدردان سلامت وکیل را برای حصول داخله بکچهری فرستاده بودم ظاهرا متصدیان کچهری سے تحریر داخلہ نے نویسند چون معمول بنده اینست که وجه تحریر در آخر سال میرساند درینصورت امید که بمتصدیان تاکید شود که داخله وکیل را نوشته دهند انشاء الله تعالی زر تحریر بعد بیباقی زر ... کار رسانیده خواهد شد زیاده چه نوشته آید مکتوب ۱۱ دیوانصاحب مهربان قدردان سلامت بعد سلام و شوق ملاقات سامے مشهود ضمیر منیر نموده می آید مهربانی نامه مشتمله فرستادن ...

کریم پور که در موضع رحیم پور علاقه بنده استقامت میدارند رسید موجب نشاط خاطر گردید صاحب من
فی الواقع فراریان مسطور در موضع مذکور بی اطلاع بنده استقامت کرده بودند وقتیکه به بنده اطلاع شد
فراریان علاقه سامی را در علاقه خود جای دادن مناسب ندیده فی الفور بدر نمود اگر میبودند البته مستمال
نموده بخدمت سامی میفرستاد زیاده بجز شوق چه نویسد **مکتوب ۱۲** شیخ صاحب مهربان سلامت
گوپال مقدم موضع دیوسلے علاقه سامی مبلغ پنجاه روپیه از رامو نامی زمیندار علاقه بنده بطریق قرض بوعده
فصل ربیع گرفته بود حالا که وعده رسید در ادای زر حیله وحواله مینماید چون مقدمه طرفین واحد است مقدم
مسطور را نزد خود طلبیده تاکید مزید فرمایند که از بد معاملگی دست بر داشته زر قرضه را بموجب اقرار
ادا نماید زیاده چه بطراز د **مکتوب ۱۳** مرزا صاحب مهربان سلامت رعایای موضع کهار اظهار نمودند
که اسامیان موضع باندا ده علاقه سامی اراضی پنجاه بیگه از موضع کهار را تود دکاشت کرده بودند
محصول آن را نخواهند که متصرف شوند چون مقدمه فیمابین واحد است لهذا مصدع میشود که اسامیان
مرقوم را مانع باید شد که در زمین مزبور دست انداز نشوند زمینداران پنج ده را جمع نموده از روی
پنچایت فیصل کرده دهند اگر زمین کهار قرار یابد حاصل آن را بموجب بر بست ده بمالک برسانند و اگر زمین
باندا ثابت شود مختار اند انفصال این قضیه ضرور است زیاده چه نوشته آید **مکتوب ۱۴** مرزا صاحب
مهربان سلامت خط سامی وصول نمود بر حقیقت مندرجه اطلاع دست داد تقاضای زر قیمت اسپ
که [illegible] صاحب من بالفعل بر بنده تقاضای زر سرکار بسیار است پروانجات از حضور متواتر میرسند
اگر زر [illegible] آید دستک سواران کلاه پوش تعین میشود درین صورت چند روز دیگر توقف باید نمود
که زر سرکار ارسال کرده وجه قیمت اسپ البته بآن مهربان خواهم رسانید خاطر شریف جمع فرمایند زیاده چه
نوشته آید **مکتوب ۱۵** مرزا صاحب مهربان قدردان سلامت گرامی نامه وصول نمود منبسط و منشرح
گردانید در باب فرستادن یک دست جره ایما شده بود مهربان من امسال چهار دست جره خرید
کرده بودم یکی از آن محض ناکاره بر آمد سه دست دیگر [illegible] و از صید گیری خوب بر آمد از انجمله یک دست که از
همه بهتر بود مطابق ایمای سامی حواله رحیم باز دار نموده بخدمت خواهد رسانید همیشه از مهربانی قلم یاد فرما و نشاط افزا باشند زیاده چه

خاتمة الطبع الحمد لله والمنة کہ کتاب کامل النصاب نافع مبتدیان ومفید ... مسمے به دستور الصبیان تصنیف منشی کامل دانش وبالغ رای منشی نونده رای در ماه شوال سنه یکهزار و دو صد و هشتاد هجری در مطبع مصطفائی واقع شهر لکھنو محله محمود نگر زیر اکبری دروازه باهتمام خاکسار محمد عبدالواحد خلف محمد مصطفی خان مرحوم بن حاجی محمد روشن خان مغفور طبع گردید فقط

راقم روشنیار ...

محمد روشن خان مغفور طبع گردید فقط

این کتاب ... دسرہواس ... نرسنگ راو

بسم الله الرحمن الرحیم

این قطعه ... علاقه سرہواس راو ... نواب امیر ...

محرم صفر ربیع الاول ربیع الاول ربیع الاخر مهر

جمادی الاول جمادی الاخر رجب شعبان رمضان شوال ذی القعده سرہواس راو